

?????????? ??????????? ?????????? ??????

?????????????? ?????? ??????? ??????????????????? ???

?????????? ?????????????? ?????? ?????????? ?????????????? ????????

???????????????? ??????: ??? ?????????? ?????????? ??????

???????????????? ??????: ??????? ?????????????? ??????????????????..

????????? ?????????????????????? ??????????????????..

Абу Умома розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзларининг видолашув ҳажидаги хутбаларида:

«Албатта, Аллоҳ ҳар бир ҳақ эгасига ҳаққини берди. Ворисга васият қилиш йўқ. Болага тўшакка қараб нисбат берилади. Зинокорга тош. Ҳисоблари эса Аллоҳга ҳавола. Ким отасидан бошқанинг (насабини) даъво қилса ёки ўз мавлоларидан бошқага **мансуб** деб билса, унга қиёматгача Аллоҳнинг узилмас лаънати бўлгай. Хотин эрининг уйдан унинг изнисиз нафақа қилмас», деяётганларини эшитдим.

«Эй Аллоҳнинг Расули, таомни ҳамми?» дейилди.

«У энг афзал молимиз-ку», дедилар у зот».

Термизий ва унинг икки соҳиби ривоят қилганлар.

Шарҳ: Видолашув ҳажи пайтига келиб, Ислом дийни аҳкомлари мукаммаллашиб бўлган эди. Шунинг учун ҳам ўша ҳаж видолашув ҳажи бўлиб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг умри шарифлари охирлашиб қолганининг аломати бўлган.

Ушбу ривоятда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг хутбаларидан келтирилатган иқтибосда ҳам Ислом ҳукмларининг

мукаммаллашганига ишора бор.

У зотнинг «Аллоҳ ҳар бир ҳақ эгасига ҳаққини берди», деганлари шуни кўрсатади.

Жумладан, мерос масаласида ҳам Аллоҳ таоло мерос оятларида ҳар бир ҳақ эгасига ҳаққини берган.

Шунинг учун ҳам ворисга васият қилиш йўқ. Яъни меросхўрга васият қилиш йўқ. У Аллоҳ таоло бўлиб берган насибасини олади.

Маълумки, Ислоннинг дастлабки даврида меросни бўлиш мерос қолдирувчининг васиятига биноан амалга оширилар эди. У ўлимидан олдин «Молимнинг бунчаси отамга, бунчаси боламга, у қисми фалончи қариндошимга, бу қисми пистончига берилсин», деб васият қилар ва мерос ўша васиятга биноан тақсимланар эди.

Энди эса Аллоҳ таолонинг Ўзи меросни меросхўрларга тақсимлаб қўйди, фақат ўша тақсимгагина амал қилинади. Бошқа ҳеч ким бу ишга аралаша олмайди. Жумладан, мерос қолдирувчи ҳам. У «Фалончи меросхўримга бунча мерос берилсин, пистончи меросхўримга бунча мерос берилсин», ҳам дея олмайди.

Ушбу ҳадисдаги Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Болага тўшакка қараб нисбат берилади», деганлари «Аёл кимнинг никоҳида бўлса, кимнинг тўшагида бўлса, бола ўша одамнинг боласи ҳисобланади», деганларидир.

Бу ҳолат баъзи одамлар «Фалончи менинг болам», деб даъво қилиб қолган пайтда содир бўлади. Мисол учун, бир одам «Фалон аёлнинг туққан боласи мендан бўлган», деб даъво қилиб қолди. Аёл эса инкор қилмоқда. Унинг шаръий никоҳидаги эри ҳам «Бола ўзимники», демоқда. Бу ҳолда даъвогар ноҳақ ҳисобланади. У оила кўрган киши бўлса, ўзининг зино қилганлигини эътироф қилган одам сифатида тошбўрон қилинади. Ҳадисдаги «Зинокорга тош», дейилгани шуни билдиради.

Шариатда зоҳирий ҳолатга қараб ҳукм чиқарилаверади. Ҳақиқий ҳисоблари эса Аллоҳга ҳавола. Ҳақиқий ҳукми Аллоҳ таолонинг Ўзи қиёматда чиқаради. Ким ёлғон гапирган бўлса, қилганига яраша азоб тортади.

Қасддан бировнинг насабига қўшилиш Исломда қаттиқ қораланади. Бу ўзидан бўлмаган болани «Меники» дейиш ўзининг отаси бўлмаган одамни «Менинг отам», бегона қабилани «Менинг қабилам» дейиш билан баробардир.

Чунки бу ҳолларда кўпгина ношаръий ишлар содир бўлади, ҳақ-ҳуқуқлар поймол этилади. Бегона одам ёлғон даъво билан маҳрам ҳолига кириб олиши, мўмина-муслималар билан ношаръий ҳолатларда бўлиши, мерос олиши ва бошқаларнинг меросдаги насибаларини бузиб юбориши мумкин.

Шунинг учун ҳам Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ушбу ҳадисда ундай одамга Аллоҳ таолонинг лаънати узилмай етиб туришини таъкидлаб айтмоқдалар. Қиёматда эса қилганига яраша жазосини олади.

Шу билан бирга, бу ҳадисда мўмина-муслима аёл эрининг уйдан унинг изнисиз нафақа қилиши жоиз эмаслиги ҳам таъкидланмоқда.

Одамларнинг «Аёл киши таомни ҳам эрининг изни билан бериши керакми?» деган саволларига Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам «Ҳа» деган жавобни бердилар.

Ўйлаб кўрадиган бўлсак, оиладаги кўпгина келишмовчиликлар, уруш-жанжаллар ушбу набавий амрга амал қилмаслик оқибатида келиб чиқади.

Аёллар эрларидан сўрамай, ўзларига яқин ёки маъқул бўлган кишиларга уйдаги нарсаларни бериб юбордилар. Эр буни билганидан кейин аччиғи чиқади. Ҳеч бўлмаганда, сўрамай бериб юборгани оғир ботади ва оқибатда оилада ноқулай ҳолат вужудга келади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобидан